

An aerial photograph of Kasteel Amerongen, a large Dutch castle, taken at sunset. The castle is a multi-story brick building with a central tower and several wings, surrounded by a moat and lush greenery. The surrounding landscape includes fields, a winding road, and a small pond. The sky is a mix of orange and blue, indicating the time is either dawn or dusk.

Jaarverslag 2020

Stichting Kasteel Amerongen

2020, het jaar van Corona

Hadden we dit kunnen bedenken op 1 januari 2020? Sommigen hadden iets gehoord over een virus in China. Maar op geen enkele manier konden we toen voorzien wat ons te wachten stond. Dat dit virus alles en iedereen zou treffen. Dus ook Kasteel Amerongen, alle vrijwilligers, medewerkers, bezoekers en samenwerkingspartners. Dat we drie keer onze deuren moesten sluiten en de inkomsten weg zouden gaan vallen. Het was een bizar jaar waarin Kasteel Amerongen zich veerkrachtig heeft weten aan te passen. De flexibele opstelling van vrijwilligers, medewerkers, samenwerkingspartners en de financiële steun van de provincie, rijksoverheid en fondsen heeft ertoe geleid dat er, ondanks alle beperkende maatregelen, veel werk verzet is en publiek ontvangen kon worden. We kijken terug.

Bestuur Stichting Kasteel Amerongen
Herman Sietsma, bestuurder-directeur

De klussenploeg maakt de ticketshop coronaproof.

Vrijwillige rondleiders goed herkenbaar en blij dat het kasteel weer open is voor bezoekers

Inhoudsopgave

DEEL I RAAD VAN TOEZICHT

1. Verslag 2020 bestuur/Raad van Toezicht Kasteel Amerongen	3
---	---

DEEL II PUBLIEKSVERSLAG

2. De vier seizoenen op Kasteel Amerongen.....	10
3. Publiek en Programma	14
4. Beheer & Behoud	16
5. Collectie	20
6. Marketing & Communicatie	23
7. Organisatie & Samenwerking.....	24
8. Samenwerkingsrelaties	27
9. Partners, Fondsen & Financiën	28

DEEL I

1. Verslag 2020 bestuur/Raad van Toezicht Kasteel Amerongen

Gedurende nagenoeg het gehele jaar 2020 lag er een donkere schaduw over de wereld en uiteraard ook over Kasteel Amerongen. De Covid 19-pandemie leidde tot sluiting van het museum gedurende een groot deel van het jaar. Veel vrijwilligers hebben dit jaar nauwelijks dienst kunnen doen.

Uiteraard staat het persoonlijke leed van door de ziekte getroffen voorop. Het gevolg van de pandemie was ook dat de maatschappij in een aantal sectoren stil lag; voor Kasteel Amerongen had dit tot gevolg dat -vanwege de sluiting- in die periode de ziel uit het Huis was. Naar vermogen is door de medewerkers en bestuur/Raad van Toezicht getracht de negatieve effecten te temperen.

Tijdens dit jaar is een belangrijke wijziging doorgevoerd in de bestuursstructuur van Kasteel Amerongen; per juni 2020 werd de wijziging van de statuten gepasseerd waarin werd overgegaan van het bestuursmodel naar het Raad van Toezichtmodel. Kort gezegd veranderde per die datum de functie van het toenmalige bestuur in de functie van toezichthouder. De 7 leden van het bestuur zijn allen sinds 1 juni lid van de Raad van Toezicht. Vanaf die datum is de heer Herman Sietsma de enige bestuurder en tevens directeur van de organisatie.

Covid 19

De sluiting van het museum per 12 maart, de heropening in juni en vervolgens de hernieuwde sluiting in november heeft een ingrijpende invloed gehad op bedrijfsvoering en op het financiële resultaat. Tijdens de zomerperiode, toen gedurende enkele maanden (beperkte) ontvangst van bezoekers mogelijk was, moest het proces van ontvangst en rondleiding worden aangepast. Ook was het aanbod van vrijwilligers (logischerwijs) veel beperkter dan gebruikelijk. De inkomsten van bezoekers zijn sterk gereduceerd en tijdens het jaar bleek dat de huurpenningen door de Buitenplaats, vanwege de verplichte sluiting van de horeca, slechts gedeeltelijk kon worden opgebracht. Bestuur/Raad van Toezicht hebben waardering voor de veerkracht van organisatie en vrijwilligers, die erin slaagden in korte tijd het bezoekersproces aan te passen aan de eisen (voorafgaande reservering, kleine groepen) of ook alternatieve producten te ontwikkelen (bv. digitale verhalen op website, podcast). Uiteindelijk was het aantal bezoekers 14.302 (2019: 40.415).

Er is een beroep gedaan op de steunmaatregelen van de rijksoverheid die behoud van werkgelegenheid beogen (NOW) of tegemoetkoming in vaste lasten (TVL) en verder is een aanvraag ingediend bij de provincie Utrecht om een tegemoetkoming in de sterk achterblijvende inkomsten.

Van beide instanties is een substantiële bijdrage ontvangen die voor wat de provincie loopt tot de periode van medio september (eventuele compensatie voor de periode erna is in bespreking). Ook heeft de provincie via de Stichting Samenwerkende Kastelen bijgedragen in kosten van het inhuren van oproepkrachten (studenten) gedurende de periode van openstelling. Voor de ontvangen steun is

de Raad jegens de rijksoverheid en de provincie erkentelijk. In de Jaarrekening wordt het complete beeld van de exploitatie over 2020 geschetst.

Van bestuur naar Raad van Toezicht

Het principe van scheiding van bestuur en toezicht, dat per 1 juni 2020 is doorgevoerd, geeft een duidelijker positionering van beide functies. Het RvT-model is het voorkeursmodel in de Governance Code Cultuur en het feit dat het (voormalige) bestuur besloot hiertoe over te gaan kan worden gezien als een uiting van de groei naar een meer professionele besturing van de stichting.

In de vernieuwde statuten en in het nieuwe bestuurs- en directiereglement is duidelijk aangegeven voor welke besluiten de bestuurder bevoegd is en voor welke besluiten hij vooraf instemming van de RvT nodig heeft.

Siegfried en Christine Bentinck Stichting

(SCBS) Per juni 2020 is tevens de bestaande Stichting Restauratiefonds Kasteel Amerongen omgedoopt tot Siegfried en Christine Bentinck Stichting. Deze Stichting zal, na ontvangst van de nalatenschap van de heer en mevrouw Bentinck, belast worden met het beheer hiervan. Zoals in het Jaarverslag 2019 aangegeven is dit vermogen uitsluitend bestemd voor de instandhouding van het Kasteel en bijgebouwen en dus niet voor museale openstelling. Hiertoe mogen de revenuen van het vermogen worden aangewend, niet het vermogen zelf.

Vergaderingen

Het bestuur, later RvT, vergaderde in het verslagjaar 5 maal, nl. op 30 januari, 19 maart, 18 juni, 3 september en 3 december. De vergaderingen vonden deels op locatie plaats, deels via digitale hulpmiddelen.

De belangrijkste thema's waren:

- Overgang bestuur naar Raad van Toezicht, instelling commissies (auditcommissie, commissie personele zaken, commissie tuin & interieur), vaststelling reglementen;
- afwikkeling ontvangen erfenis in samenhang met de Stichting Restauratiefonds/Siegfried en Christine Bentinck Stichting;
- jaarstukken 2019, rapportages 2020 en begroting 2021;
- visiedocument 2020-2030;
- restauratie MT-plein;
- voorbereiding iconprojecten op het gebied van instandhouding, toegankelijkheid en verduurzaming;
- wijziging contract Buitenplaats i.v.m. beëindiging huur Oranjerie.

Leden bestuur/RvT

Op 19 maart 2020 werd besloten dhr. H. Herremans, bestuurslid namens de Stichting Vrienden, te herbenoemen als lid van het bestuur.

De samenstelling van de RvT per 31 december 2020:

Mr. J. Moolenburgh

Voorzitter 2e periode, herbenoemd van 1-1-2020 tot 1-1-2024

Drs. C. J. Beuving

Aandachtsveld: financiën, herbenoemd van 23-11-2020 tot 23-11-2024

Drs. J. van Zomeren

Aandachtsveld: personele zaken, benoemd van 6-4-2017 tot 6-4-2021

J.L. Herremans (namens de Stichting Vriendenkring)

Aandachtsveld: communicatie/marketing, herbenoemd van 1-3-2020 tot 1-3-2024

Prof. Dr. J.C. Bierens de Haan

Aandachtsveld: cultuurhistorie en collectie, benoemd van 6-4-2017 tot 6-4-2021

Mevr. Ir. J. de Brauwere (vanuit de familie Bentinck)

Aandachtsveld: Gebouwen en onderhoud, herbenoemd van 1-1-2020 tot 2-2-2024

Dr. G. v. Ilseman (vanuit de familie Bentinck)

Aandachtsveld: Financiën, herbenoemd van 1-1-2020 tot 1-1-2024

MT-plein

Het gehele jaar 2020 heeft de beoogde restauratie van de Margaretha Turnorlaan en het bijbehorende kasteelplein de aandacht gehad. Medio 2020 kon worden geconstateerd dat het planontwerp, waarover uiteindelijk met de gemeente overeenstemming was bereikt, ook financieel haalbaar was vanwege toereikende dekking van de investering (plm. € 1,2 mln.) door bijdragen van provincie (Parelfonds), gemeente Utrechtse Heuvelrug, rijksoverheid (icoonsubsidie) alsmede de fondsen Dioraphte, Prins Bernhard cultuurfonds, Dinamo alsmede opbrengst van een crowdfunding. Najaar 2020 machtigde de RvT de bestuurder tot het aanvragen van de benodigde vergunningen; na bespreking en hernieuwde behandeling kreeg het plan de instemming van de monumentencommissie/ welstandscommissie Mooi Sticht. Afhankelijk van de vergunningprocedure kan de uitvoering op z'n vroegst plaatsvinden najaar 2021.

Afwikkeling nalatenschap Siegfried en Christine Bentinck

De RvT heeft eind 2020 aan de bestuurder toestemming gegeven om de aanspraak op de nalatenschap van de heer en mevrouw Bentinck over te dragen aan de Siegfried en Christine Bentinck Stichting. Tevens zullen de landbouwgronden, die Kasteel Amerongen uit de nalatenschap reeds heeft ontvangen (waarde plm. €1,4 mln.), overgaan van de Stichting Kasteel Amerongen naar de SCBS. SCBS zal het restant van de bestaande lening aan SKA kwijtschelden, waardoor Kasteel Amerongen schuldenvrij zal zijn. Door deze toedeling ontstaat een strikte scheiding tussen de exploitatie van het museale deel en het beheer van het vermogen, waarvan de opbrengst uitsluitend ten goede mag komen aan de instandhouding van het ensemble. Het bestuur van de SCBS, bestaande uit drie leden die tevens lid zijn van het bestuur van de SKA, bepaalt jaarlijks welke bijdrage vanuit de SCBS aan de instandhouding van Kasteel Amerongen kan worden verstrekt

Visiedocument 2020-2030; icoonprojecten

Op 18 juni besloot de RvT akkoord te gaan met het Visiedocument Kasteel Amerongen 2020-2030. Dit document, mede opgesteld in verband met de aanwijzing door het rijk als “iconisch rijksmonument” waarmee € 2 miljoen aan trekkingsrechten is toegekend, gaat vooral in op hetgeen nodig is voor instandhouding (incl. verduurzaming) en toegankelijkheid van Kasteel Amerongen.

De aanwijzing als erfgoedicoon geldt ook voor Kasteel Middachten, waarmee vanuit Amerongen historisch sterke familiale en politiek-historische banden bestaan.

In december 2020 is de eerste bijdrage in het kader van deze regeling ad € 400 000 bij de Rijksdienst Cultureel Erfgoed aangevraagd voor restauratie van het MT-plein. Op grond van het vooroverleg dat heeft plaatsgevonden is de verwachting dat deze bijdrage wordt toegekend. In 2021 volgen aanvragen voor een viertal projecten: digitale toegankelijkheid van het ensemble, incl. de collectie, bescherming collectie tegen UV-invloeden, herstel van de tuinpaden en berekening van de historische tuinen.

In verband met toenemende werkzaamheden (o.a. vanwege de icoonprojecten) is in 2020 de staf uitgebreid met een 0,4 medewerker die op het punt van administratieve organisatie en control de nodige werkzaamheden kan verrichten. Een aantal werkzaamheden wordt structureel uitbesteed, zoals onderhoud tuin en bos, restauratie collectie, boekhouding. Verder is de organisatie gezegend met plm. 230 vrijwilligers die samen plm. 20 fte vertegenwoordigen. Een deel van hen (bv. rondleiders, textielrestauratie) heeft in 2020 weinig kunnen verrichten, maar de tuinploeg en de klussenploeg zijn volop actief geweest.

Governance

De Stichting Kasteel Amerongen hanteert de Governance Code Cultuur als uitgangspunt voor haar besturing. Correspondierend met de 8 principes van de Code merken we het volgende op:

1. Maatschappelijke doelstelling

Bestuur en RvT zijn zich bewust van de maatschappelijke functie van Kasteel Amerongen door het creëren, overdragen en bewaren van culturele waarde. De aanwijzing eind 2019 als erfgoedicoon door de minister van OCW illustreert nog eens de maatschappelijke betekenis van Kasteel Amerongen; bestuur/RvT ervaren het als een voorrecht en een dure plicht om dit erfgoed in goede staat over te dragen aan nieuwe generaties. Bestuur en RvT zijn in nauw contact met bestuurlijke partijen (RCE, provincie, gemeente) en met fondsen en maatschappelijke organisaties om ontwikkelingen in het culturele veld te volgen;

2. Toepassing Governance Code Cultuur

De Principes van de Code worden toegepast; door scheiding van bestuur en toezicht, zoals die in 2020 is doorgevoerd, sluit Kasteel Amerongen nu aan bij het voorkeursmodel van de Code. Er is geen behoefte aan een uitzondering t.a.v. de 8 principes. Er zijn in 2020 geen zaken aan de orde geweest waar belangenverstrengeling of tegenstrijdig belang aan de orde was. De administratieve organisatie is in 2020, mede aan de hand van de managementletter van de accountant, op een aantal punten verbeterd en dit proces zal in 2021 worden voortgezet.

De bestuurder-directeur (0,4 fte.) is aangesteld op interim-basis (zzp) . De leden van de RvT ontvangen geen vergoeding. De nevenfuncties van de leden RvT staan vermeld op de website van Kasteel Amerongen.

De nevenfuncties bestuurder-directeur zijn:

- directeur-bestuurder Huis Doorn (0,4 fte.);
- rekenkamerfunctionaris gemeenten Brielle, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis en Nissewaard;
- lid bestuur Zuidelijke rekenkamer;
voorzitter Stichting Zwolle Baroque;
- lid bestuur Stichting historische groenelementen Utrechtse Heuvelrug

3. Integriteit

Bestuur en RvT zijn alert op integriteit en het tegengaan van belangenverstrengeling. Bestuurder en leden RvT hebben geen zakelijke belangen anders dan in hun functie. Nevenfuncties worden op de website vermeld; bij grotere(> € 10 000) opdrachten naar derden wordt door de organisatie gewerkt met offertes en prijs- en kwaliteitsvergelijking;

4. Rol- en taakverdeling bestuur-RvT

Bestuur en RvT zijn zich bewust van hun rol, onderlinge taakverdeling, verantwoordelijkheden en bevoegdheden; de formele rollen worden gecompleteerd door praktisch feitelijk overleg waar dat kan leiden tot goede invulling van die rollen, bv. werkoverleg voorzitter/bestuurder-directeur, overleg in de drie commissies uit de RvT etc. De bestuurder-directeur is transparant in zijn verantwoording aan de RvT.

5. Zorgvuldigheid en kwaliteit

Het bestuur is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding; binnen de kaders van begroting en personeelsbeleid is de bestuurder-directeur -in verantwoording aan de RvT- de dagelijks eindverantwoordelijke. De medewerkers hebben hun eigen artistieke en organisatorische verantwoordelijkheid jegens de directeur-bestuurder. Er was in 2020 geen sprake van arbeidsconflicten.

6. Mensen en middelen

Het bestuur gaat zorgvuldig om met mensen en middelen van de organisatie; in de tijden van krapte die Kasteel Amerongen vanaf 2011 hebben gekenmerkt is een efficiënte en flexibele aanwending van middelen een zaak van overleving geworden. Het accommoderen van plm. 40 000 bezoekers (2019) en het voldoen aan alle wettelijke en cultuurhistorische eisen met een formatie van (slechts) ruim 6 fte. is alleen mogelijk door de grote inzet van de medewerkers en het beroep dat kan worden gedaan op een groot vrijwilligersbestand.

De Museum-CAO is leidraad bij het bepalen van de rechtspositie; in de punten waarop daarvan wordt afgeweken wordt voorzien in het Personeelsreglement (vast te stellen begin 2021).

De Code Diversiteit en Inclusie en de Fair Practice Code zijn behulpzaam bij het functioneren als goed werkgever en met betrekking tot het omgaan met grote maatschappelijke belangen als diversiteit, duurzaamheid etc.

7. Professioneel en onafhankelijk toezicht

De RvT voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op professionele en onafhankelijke wijze uit; er is een remuneratiecommissie/commissie personele zaken uit de RvT die de werkgeversrol uitoefent en waarmee de directeur-bestuurder zaken op het gebied van personeelsbeleid kan bespreken.

Er wordt ruimte gegeven voor cultureel ondernemerschap (initiatieven van de bestuurder), tegelijkertijd wordt de strategie, o.a. de relatie met publieke partijen en instanties, naleving van wet- en regelgeving, bedrijfsvoering etc. regelmatig besproken.

De externe accountant is door de RvT aangewezen en kan onafhankelijk van de bestuurder rapporteren.

Leden van de commissies representeren de Raad op geëigende momenten. De RvT beschikt over een reglement, hij bespreekt zijn eigen functioneren en houdt periodiek een formele evaluatie (gepland begin 2021). Voor de bestuurder is de voorzitter het eerste aanspreekpunt als sprake is van mogelijke integriteitsvraagstukken of calamiteiten.

8. Samenstelling en onafhankelijkheid RvT

De RvT is verantwoordelijk voor zijn samenstelling incl. deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. De RvT hanteert een rooster van aftreden (benoeming voor 2x4 jaar).

De raad heeft verscheidenheid in disciplines en heeft zich voorgenomen het thema van diversiteit (m/v, afkomst) in de profielschets te verwerken en in andere opzichten bij toekomstige vacatures mee te laten wegen.

Maart 2021

Raad van Toezicht Stichting Kasteel Amerongen
Job Moolenburgh, voorzitter

Herman Sietsma, directeur-bestuurder

DEEL II

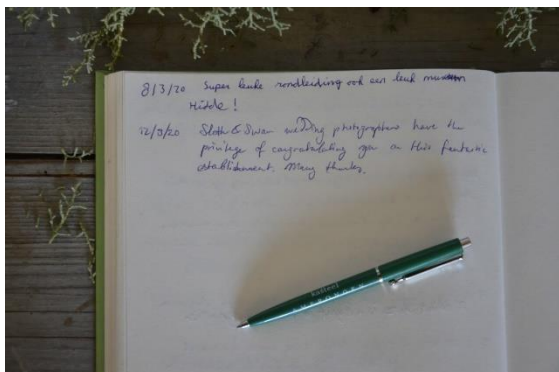
PUBLIEKSVERSLAG

2. De vier seizoenen op Kasteel Amerongen

Winter

Het verslagjaar begon met Kasteel Amerongen in Winterslaap. De luiken werden gesloten en de stoelen, tafels en beelden werden afgedekt met lakens. In de rondleidingen van donderdag t/m zondag werd het verhaal over het behoud en beheer van het historisch interieur verteld en kon het publiek een kijkje achter de schermen nemen door - via de diensttrappen - de zolder te bezoeken. Op donderdag 12 maart werd de laatste rondleiding gegeven waarna het stil werd in het kasteel. De eerste corona lockdown was begonnen.

Laatste rondleiding voor de lockdown op 12 maart 2020

Vrijwilligers als medewerker coronapreventie

Lente

Coronamaatregelen

De lente ging dit jaar in alle stilte voorbij. Tot 4 juni waren het kasteel en de tuin gesloten voor publiek. Tussen 13 maart en 4 juni is hard gewerkt aan routes, protocollen, instructie van vrijwilligers, aflinten en verbouwen. Dit alles om in juni weer beperkt open te kunnen.

De kaartverkoop werd online gemaakt. De kaartcontrole verbouwd zodat er door het raam gescand kon worden. Er kwam een vaste éénrichting route door het kasteel over lopers en langs linten. In de week voor de openstelling is met vrijwilligers geoefend en getest om ook hen het vertrouwen te geven dat overal aan gedacht was en ook zij op een veilige manier in het kasteel konden zijn. Voor de gidsen werd een eigen ruimte ingericht, speciale stoffen handschoentjes besteld en een satijnen sjerp ontworpen zodat zij zowel van voren als van achteren goed herkenbaar waren.

Met name de planning, roulering en het aantal vrijwilligers dat nodig was om het kasteel drie dagen per week corona-veilig open te stellen stelde ons voor een grote uitdaging.

De dagmanagers werden extra belast met het toezicht houden op de corona-regels en kregen een corona-gilet en handschoenen. Op diverse plekken kwamen desinfectie-zuilen en er werden extra coronagerelateerde functies in het leven geroepen.

Bij de toegangshekken kwamen extra gastheren/vrouwen met corona-gilet om bezoekers te woord te staan en te begeleiden. Tijdens openingsdagen werden trapleuningen, kluisjes, sleutels en andere contactpunten tweemaal daags afgenomen en ook voor de

toiletten werd extra schoonmaak ingepland. Per dag waren er 35 vrijwilligersdiensten te vullen.

Dat dit niet haalbaar zou zijn om langere tijd vol te houden bleek al snel toen één derde van de vrijwilligers aangaf zich voorlopig niet voor het kasteel in te durven zetten. Zij behoorden in het begin ook tot de “kwetsbare groep”.

In samenwerking met Huis Doorn werd er een aantal studenten aangetrokken om tegen betaling ook publieksfuncties te komen vervullen. De extra kosten die dit met zich mee ging brengen werden na een geslaagd pleidooi door Provincie Utrecht vergoed.

De studenten werden goed herkenbaar als gids ingezet.

Zomer

Aangepast open voor publiek

Vanaf donderdag 4 juni was Kasteel Amerongen weer geopend voor publiek. Tot 1 oktober was op donderdagen alleen de tuin geopend en vrijdag-zondag ook het Huis in de nieuwe route-opstelling met vertellende gidsen in de zalen. Met een nieuwe coronaveilige opstelling konden 24 bezoekers per half uur een vaste route lopen door het kasteel. In elke zaal stond een gids tussen de collectie verhalen te vertellen. Hierdoor duurde een rondgang door het kasteel ongeveer 1 uur. Bezoekers konden elkaar op veilige afstand inhalen in de bredere gangen. De waardering van bezoekers was hoog voor deze nieuwe opzet. Zowel de diversiteit aan verhalen van de gidsen als de heldere communicatie rond de coronamaatregelen maakte dat bezoekers vaak complimenten gaven aan onze dagmanagers en gastheren/-vrouwen.

Vanaf juli werden de vrijwilliger-gidsen ondersteund door de groep van 13 studenten die in sneltreinvaart waren opgeleid tot gids. Tijdens de zomeropenstelling konden maximaal 24 bezoekers per half uur het kasteel bezoeken. Met deze openstelling van het huis gedurende 3 dagen hebben we maximaal 264 bezoekers per dag de gelegenheid geboden het kasteel te bezoeken.

Heel veel regels

Enigszins stijlvolle coronajasjes

Palempore

Van juni tot en met november heeft kasteel Amerongen een bijzondere beddensprei uit de collectie geëxposeerd. Dit zeer grote katoenen doek dat in India werd gemaakt in circa 1740 is met glanzende zijde geborduurd en verkeert in uitzonderlijk goede staat. De geborduurde sprei verbeeldt een uitbundig bloeiende levensboom in heldere diepe kleuren die wordt omringd door fluitende vogels en zoemende insecten.

De Palempore, ca 1740.

De actie “De kracht van de vaste collectie” van de Vereniging Rembrandt en de Turing Foundation heeft het ons mogelijk gemaakt om de Palempore eindelijk op een hoogwaardige wijze aan het publiek te laten zien.

De presentatie kreeg veel aandacht in de regionale en landelijke pers. Met name artikelen in De Telegraaf, het Algemeen Dagblad en het interview op de website van de Vereniging Rembrandt gaf veel publiciteit.

Herfst

Vanaf 1 oktober werden er ook weer voorzichtig rondleidingen gegeven in het kasteel. In groepjes van maximaal 6 bezoekers vertrok op donderdag en vrijdag elk half uur een rondleider. Op zaterdag en zondag bleef de route door het kasteel gehandhaafd. Deze dagen werden druk bezocht door het publiek.

In november volgde de tweede korte lockdown waarna vanaf 16 november weer gestart werd met rondleidingen, nu van donderdag t/m zaterdag, volgens de toen geldende voorschriften in groepjes van 4 personen. Het dragen van een mondkapje werd vanaf 15 november een dringend verzoek aan onze bezoekers en verplicht voor de vrijwilligers in het kasteel.

Kerst

Ondanks alle lockdowns werd al in september begonnen met de voorbereidingen voor Kerst. De kerstkrant werd weer geschreven, de bomen geregeld en het thema werd actueel en toepasselijk: “Kerst blijft Kerst”. Ruim 60 vrijwilligers werkten met man en macht om het huis weer schitterend te versieren. Via de online kaartverkoop waren de beschikbare kaarten snel uitverkocht. Maar helaas... De derde lockdown werd afgekondigd en het museum moest op 15 december weer sluiten. Alle bomen weer ontmanteld en weggegeven aan eenieder die ze wilden komen halen. Tijdens het opbouwen én tijdens het afbreken van kerst is Menno Bausch van de Telegraaf langsgekomen om foto's te maken voor in de krant. Zo kreeg het afgelaste feest toch nog wat exposure.

De kerstboom heeft kerst niet meegemaakt

Vanaf november werd het mondkapje verplicht

Kerst zonder bezoekers

3. Publiek en Programma

Digitaal Publiek

Na de schrik van de eerste lockdown bedachten we direct manieren om Kasteel Amerongen ondanks de ontstane situatie, bij publiek onder de aandacht te blijven brengen. We hebben veel tijd besteed aan onze dagelijkse zichtbaarheid op social media. Op Instagram waren we al vanaf 13 maart tijdens de lockdowns elke vrijdagochtend live aanwezig voor een online rondleiding waarin kijkers direct vragen konden stellen. Tijdens de online rondleidingen werden onderwerpen behandeld die tijdens fysieke rondleidingen niet mogelijk waren. Dit leidde tot leuke interactie met onze volgers en maakte Kasteel Amerongen veel beter zichtbaar met name voor jonger publiek. Het aantal volgers op social media is in 2020 dan ook behoorlijk gegroeid.

Online kaartverkoop

Vanaf 1 juni startte de verplichte online kaartverkoop die provisorisch en met veel mankementen de rest van 2020 actief is gebleven. Een lastig product voor ons traditioneel wat oudere publiek. Er was veel uitleg nodig aan de telefoon en bij de kassa. Het 'losse' kaartje voor de tuin werd vaak niet begrepen zodat besloten werd dit niet meer online aan te bieden maar uitsluitend aan de kassa te verkopen. Door het aanbieden van online kaartverkoop, de grotere zichtbaarheid op social media in combinatie met de verplichte vakantie-in-eigen-land is in 2020 het publiek aanmerkelijk jonger en diverser. Veel meer jonge stellen en jonge gezinnen bezochten het kasteel.

Het percentage kinderen dat Kasteel Amerongen bezocht was hoger met 8,6 procent (7,6 procent in 2019).

Bezoekers in het kasteel

Vanaf 5 juni druppelden de eerste bezoekers weer binnen en groeide al snel uit tot een stroom van publiek. Ondanks de sluiting van 4 maanden en de grote beperkingen bij de openstelling heeft Kasteel Amerongen in 2020 toch 18.323 bezoekers kunnen ontvangen, dit tijdens 159 openingsdagen. Dat zijn gemiddeld 115 bezoekers per dag (135 in 2019).

De tuinen werden goed bezocht. Met name de wat oudere bezoekers kozen relatief vaker voor een tuinbezoek en gaven aan zich daarbij toch veiliger te voelen. Het percentage van uitsluitend tuinbezoek is gestegen van 11 procent in 2019 naar 17 procent in 2020.

Kasteelwinkel Annebetje

Volgens de coronaregels konden slechts twee klanten tegelijk in de winkel zijn. De omzet van de winkel is in 2020 met € 35.000 dan ook een stuk lager dan in 2019 (€ 67.000).

Kassa

De twee kleine ruimtes in het Poortgebouw die dienstdeden als kassa en winkel waren te klein om volgens de corona-regels veilig te kunnen werken. Met name de hal en het kassagedeelte waren echt te klein voor de 1,5 meter afstand norm. De kaartcontrole vond voortaan door het raam naar buiten plaats. Het vrijwillige Klusteam paste de ruimtes aan met kuchschermen en een andere indeling zodat twee vrijwilligers veilig samen konden werken en de bezoeker buiten bleef.

De kaartcontrole verliep echter uiterst moeizaam. De geïmproviseerde online kaartverkoop met veel fouten, storingen en onduidelijke rapportages heeft ertoe geleid dat eind 2020 gekozen is voor een andere aanbieder. Dit nieuwe systeem zal in 2021 in gebruik worden genomen.

Verhuizing kassa en winkel

In november werd een grote wens vervuld met de verhuizing van de kassa en de winkel naar de Oranjerie. Vanwege de coronamaatregelen is een grotere ruimte voor de kassa en de winkel echt nodig. Ook werd in november besloten in zee te gaan met een andere kaartverkoop-partner. In de Oranjerie gaat in 2021 ook een kleinschalige theeschenkerij geëxploiteerd worden als aanvulling op kasteelwinkel Annebetje. De kosten voor de verhuizing en het nieuwe kassa-systeem werden gedekt door toekenning van € 45.000 vanuit het Kickstartfonds.

Vrijwilligers werken hard aan de verhuizing van de winkel en kaartverkoop van het Poortgebouw naar de Oranjerie.

Educatie

De werkgroep educatie heeft dit jaar toch nog 489 basisscholieren kunnen onderwijzen in de zeden, gewoontes, werkzaamheden en bijzonderheden van de kasteelbewoners in vroeger tijd. Speciaal voor groep 1 en 2 zijn er dit jaar aangepaste school-ochtenden ontwikkeld waarin kleuters leren hoe het was om vroeger te leven op een kasteel.

Ook dit jaar werd het merendeel van de scholen geworven en begeleid door

projectbureau 'De Werkhoven'

(geschiedenisprojecten) dat zich richt op scholen op de Utrechtse Heuvelrug en in de omgeving van Veenendaal. Alle educatieve projecten sluiten aan op het curriculum van de basisschool, daartoe is in 2019 een plan geschreven.

Educatievrijwilligers in historisch coronatenue

Voor jonge bezoekers van 5 tot 12 jaar hadden we ook in 2020 toch nog een paar aparte programma's in de schoolvakanties. De zaklampentochten door het donkere kasteel in de herfstvakantie waren i.v.m. de coronamaatregelen alleen voor kinderen te volgen. Tijdens de kinderrondleidingen in de zomervakantie leerden kinderen al speurend van alles over de geschiedenis en het wonen in een kasteel. Daarnaast konden ouders en kinderen zelf een speurtocht door de tuin doen. De speurtocht door het kasteel werd vervangen voor een audiotour i.v.m. de coronamaatregelen.

Muziek buiten het kasteel

Ondanks alle coronabeperkingen in 2020 heeft de muziekcommissie van de SVKA zeven concerten georganiseerd. Ditmaal niet op de galerij van het kasteel maar in het zomerpaviljoen, een fraaie overkapping in de kasteeltuin. Alle concerten raakten uitverkocht. Op een mooie donderdagavond in juli speelde de Amerongse fanfare 'Ons genoeg' een zomeravondconcert in het zomerpaviljoen. De entree was gratis en bezoekers werd geadviseerd om een eigen stoel mee te nemen.

4. Beheer & Behoud

Gebouwen

De rijksbijdrage voor onderhoud aan de gebouwen op grond van het Besluit Rijksinstandhouding Monumenten (BRIM) is voor de jaren 2015 t/m 2020 door de RCE bepaald op €19.342 (2015) en €16.364 (volgende jaren) per jaar. Dit bedrag is, vergeleken met de jaarlijkse behoefte voor onderhoud gebouwen (jaarlijks minimaal € 150.000), zeer beperkt. De nieuwe aanvraag 2021-2026 die realistischer werd begroot is helaas afgewezen.

Om die reden zijn in 2020 alleen de meest urgente werkzaamheden uitgevoerd, zoals het schilderwerk van het poortgebouw. De klokkentoren is gerestaureerd. Het tuinhuisje is opgeknapt door vrijwilligers, hemelwaterafvoer en dakgoten zijn gerepareerd en het houtwerk werd grondig nagelopen.

Tijdens een storm liep een aantal houten deuren behoorlijke schade op en ontstond er waterschade aan de vloer in het Koetshuis. Los verende vloerdelen op de Galerij in het Huis zijn nagekeken en vastgezet eveneens door Van Dinther. Het terras van het Koetshuis leek te verzakken en is uit voorzorg gestut.

Sinds oktober 2020 wordt het Noorderpaviljoen tijdelijk verhuurd aan de familie Swijnenburg.

De hekken bleven veel dicht in 2020

Historisch interieur

Het actief beheren en duurzaam behouden van Kasteel Amerongen is één van de hoofdtaken van Stichting Kasteel Amerongen. Kasteel Amerongen heeft een unieke en uitgebreide collectie meubels, textiel, boeken, gebruiks- en kunstvoorwerpen; de zorg voor het behoud en beheer van deze collectie is dan ook van het grootste belang.

Bovendien vormt juist deze collectie de basis om het verhaal van Kasteel Amerongen te kunnen vertellen.

Mottenplaag

En juist één van de kwetsbaarste onderdelen van onze unieke collectie, het textiel kwam in 2020 behoorlijk onder druk te staan.

In de zomermaanden heeft Kasteel Amerongen langdurig overlast gehad van motten. Een mogelijke verklaring hiervoor is de lange sluiting van het Kasteel en het extreem warme weer. Een groot deel van de tapijten en meubels zijn daarom verwijderd en behandeld. Er is contact opgenomen met het Kennis en Adviescentrum plaagdieren (KAD) en met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Gebaseerd op hun advies zijn er extra maatregelen getroffen.

Alle vloerkleden werden tegen motten behandeld

Depotruimte

Als eerste aanzet voor de uitvoering van het Housekeepingplan uit 2019 is een aantal ruimtes in de bijgebouwen in gebruik genomen als depotruimte voor de collectie. In 2020 is daarom al een deel van de collectie naar de bijgebouwen verplaatst. In de loop van 2021 worden deze opslagruimtes ingericht en gereed gemaakt.

Installatietechniek

Voor het onderhoud aan installaties - verwarming, koeling, beveiliging etc. - is al sinds 2014 een te beperkt bedrag per jaar beschikbaar waardoor uitvoering van het vereiste professionele onderhoud niet volledig mogelijk is geweest. Slechts de hoogstnoodzakelijke reparaties zijn uitgevoerd.

In 2019 is er een uitgebreide nulmeting van alle installatietechniek gedaan en zijn bijna alle achterstallige onderhoudsreparaties uitgevoerd. In 2020 werd een MJOP gemaakt zodat op basis daarvan ook een duidelijke meerjarenbegroting gemaakt kan worden.

Vernieuwing ICT en telefonie

Zowel telefonie als ICT waren aan vervanging toe omdat de gebruikte systemen niet langer werden ondersteund. Er is een nieuwe samenwerking aangegaan met IT-bedrijf dat zowel de telefonie gedigitaliseerd heeft als de gehele ICT volgens de nieuwste veiligheidsnormen in de cloud heeft gezet. Alle medewerkers hebben de beschikking gekregen over een laptop met een veilige verbinding zodat ook het thuiswerken tijdens de lockdowns geen probleem oplevert.

Ook de printer/kopieerapparaat is vernieuwd met een aangepast lease- en gebruikscontract dat beter aansluit op de gebruiksbehoefte.

Erfgoed Telt = Erfgoed Icoon

Eind 2019 ontvingen we bericht dat de minister van OCW 2 miljoen euro had toegezegd voor instandhouding, verduurzaming en verbetering toegankelijkheid van Kasteel Amerongen. Dit vanwege de betekenis van dit monument voor onze nationale geschiedenis (icoon).

Eenzelfde toezegging kreeg Kasteel Middachten (beide huizen zijn door het geslacht van Reede verbonden). Besloten is

dat beide huizen hun plannen op elkaar zullen afstemmen. De toezegging was een uitvloeisel van de Beleidsnota Erfgoed Telt, die het ministerie eerder in 2018 het licht had laten zien. Het bestuur besloot een (indicatieve) groslijst op te stellen van projecten die zouden kunnen worden bekostigd vanuit deze bijdrage, namelijk:

- Herinrichting Margaretha Turnorlaan en –plein;
- Verbeteren halfverharding tuinpaden en beregening tuin;
- Energiebesparing en decentrale opwekking;
- Digitaliseren collectie en digitaal toegankelijk maken;
- Restauratieproject textiel;
- Toegankelijkheid voor mindervaliden;
- Baggeren grachten;
- Restauratie beelden, rijtuigen, objecten;
- Vernieuwing installaties voor beveiliging, klimaat, temperatuur;
- Verbouwing Noorderpaviljoen, Tuinhuis etc.;
- Herstel druivenkas, muurkassen.

Deze projecten moeten uiteraard worden uitgewerkt en ter goedkeuring aan het ministerie worden voorgelegd. Dat kan vanaf 1 augustus 2020 gedurende max. 10 jaar. Eind 2019 verscheen de Subsidieregeling tienjarige ondersteuning iconische rijksmonumenten die als kader voor de projecten dient. Hieruit blijkt

dat een eigen bijdrage van 30 procent moet worden ingebracht. Bij een rijksbijdrage van 2 miljoen is dus plm. 0,8 miljoen aan eigen bijdrage nodig.

In 2020 is prioriteit gegeven aan voorbereiding van de aanvraag voor het Margaretha Turnorplein, die uiteindelijk eind 2020 kon worden ingediend ten bedrage van € 400 000.

Andere projecten die in voorbereiding zijn betreffen:

- Digitalisering collectie;
- Tegengaan lichtdoorwerking op collectie door nieuwe gordijnen;
- Herstel tuinpaden;
- Berekening historische tuinen.

Deze 4 projecten zullen in 2021 t.l.v. deze subsidieregeling worden ingediend.

Margaretha Turnorplein

Het Margaretha Turnorplein behoort tot de eigendommen van het kasteel, maar heeft een publieke functie, in ruil waarvoor de gemeente het onderhoud verricht.

Het plein is kaal, slecht begaanbaar en rommelig. Bestaande bomen hebben slechte overlevingscondities.

Een nieuw ontwerp met aandacht voor de cultuurhistorische kwaliteit van dit plein - de schakel tussen kasteel en dorp – was hard nodig. Functies, zoals parkeren, leefmilieu voor bomen en schoolplein moesten in relatie tot de eisen voor monumentaal erfgoed, op acceptabele wijze worden samengebracht.

Al sinds 2017 wordt gewerkt aan een ontwerp voor herinrichting met behoud van publieke functies. Naar aanleiding van het in 2018 ingediend plan was een aantal beoordelende instanties, t.w. de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de provincie, van mening dat een betere aansluiting bij de cultuurhistorische kwaliteit moest worden verzekerd. In vervolg daarop is voorjaar 2019 een nieuw ontwerp vervaardigd door architectenbureau Debie &

Verkuijl. Dit ontwerp gaat uit van het plein als bomenplein, conform de oorspronkelijke functie, met medegebruik voor publieke doeleinden (parkeren, speelgelegenheid schooljeugd).

De exedra, een oorspronkelijk bestaande halve cirkel in het patroon van de Drotestraat voor de kasteelpoort, wordt in het parkeerpatroon voortgezet. Bomen worden voorzien van goede groeicondities en er komt een voorziening voor waterretentie.

Over dit ontwerp heeft in 2020 intensief overleg plaatsgevonden en een aantal nadere onderzoeken is verricht t.w.:

- archeologisch onderzoek;
- vitaliteitsonderzoek bomen;
- flora en fauna onderzoek;
- verkeersonderzoek;
- onderzoek bodemkwaliteit.

Archeologisch onderzoek MT-plein

Medio 2020 kon een herziene versie van het ontwerp (DO 5) worden ingediend bij de commissie voor welstand en monumenten, die na een bespreking groen licht gaf voor het ontwerp waarbij de MT-laan autovrij wordt gemaakt, het parkeren zeer terughoudend wordt geïndiceerd en 65 parkeerplaatsen beschikbaar komen, naast 2 voor invaliden en plm. 40 plaatsen voor fietsparkeren. Afgesproken is dat het kasteel op eigen terrein ook elf plaatsen realiseert (voor medewerkers). Op drukke dagen voor Buitenplaats/Bentinck en/of voor kasteelbezoek komt er een pendeldienst naar

de parkeerplaats aan de rand van het dorp (de Groene Entree).

Van de huidige bomen op het plein worden 23 monumentale exemplaren behouden. Er worden 34 nieuwe eiken aangeplant. Het plein wordt hiermee weer een echt lommerrijk bomenplein.

Het noordelijk deel van het plein wordt tijdens schooluren gereserveerd voor de spelende schooljeugd.

Scholieren krijgen archeologie les over 'De Laan'

De kosten van dit ontwerp bedragen naar schatting plm. 1.15 mln. euro, een bedrag dat als volgt is gedekt:

- 400.000 ministerie OCW icoonregeling
- 350.000 provincie Utrecht Parelfonds
- 150.000 gemeente Utrechtse Heuvelrug
- 100.000 Prins Bernard Cultuurfonds
- 40.000 Stichting Dioraphte
- 5.000 Dinamo fonds
- 15.000 crowdfunding
- 45.000 eigen bijdrage

Uitvoering kan naar verwachting, wanneer de vergunningsprocedure goed verloopt, plaatsvinden najaar 2021.

Ontwerp nieuwe Margaretha Turnorlaan

5. Collectie

Restauraties

Een arm van de achttiende-eeuwse kristallen kroonluchter uit de Koningskamer is een aantal jaren geleden gebroken. De arm is door de steen- en glasrestaurator hersteld en weer aangebracht. De vergulde zonnewijzer en de hardstenen sokkel zijn gerestaureerd door resp. firma Rombouts en Nicolas Verhulst. Het grote pronkstuk staat weer te stralen in de boventuin en werd op 27 augustus onthuld. De restauratie van de zonnewijzer is mogelijk gemaakt door een legaat van dhr. & mw. De Haas van Dorsser.

De gerestaureerde zonnewijzer wordt teruggeplaatst.

Aankopen

Zilveren schotels

Kasteel Amerongen heeft op de veiling twee unieke achttiende-eeuwse zilveren schotels aangekocht. Beide zijn voorzien van een fraai uitgevoerd wapen van de familie Aldenburg. Het servies, waarvan de schotels ooit deel uitmaakten, was een geschenk van graaf Anton II von Aldenburg ter gelegenheid van het huwelijk van zijn dochter Charlotte Sophie met graaf Willem Bentinck in 1733. De familienaam Aldenburg Bentinck komt voort uit dit huwelijk. Dankzij de Vereniging Rembrandt en Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen is het gelukt om deze schotels van het oorspronkelijke servies aan te kopen. Deze

aankoop is een belangrijke stap op weg naar het herstel van dit unieke servies en tevens een verrijking van de collectie van kasteel Amerongen.

De aangekochte zilveren schotels.

Kamerscherf

Een driedelig beschilderd kamerscherf behoort ook tot de aanwinsten van 2020. Het is ooit onderdeel geweest van de oorspronkelijk inventaris. Het kamerscherf is rijk gedecoreerd met vruchtstilleven en idyllische landschappen. Het kasteel was al in het bezit van een vrijwel identiek kamerscherf. De kans is groot dat deze twee kamerscherfen oorspronkelijk een tweeenheid zijn geweest. Waarschijnlijk betreft het hier een zogenaamd 'samengesteld' kamerscherf. De afwisselende beschilderingen zitten namelijk niet op gelijke hoogte en zijn op een aantal plekken deels afgesneden. Mogelijk is het doek uit een groter geheel versneden. Kortom een mooie aanwinst die nog veel interessante vragen oproept.

Tuinen en park

Ondanks het kleine budget met aanvulling uit de BRIM-subsidie voor het onderhoud van de tuinen is er in 2020 veel gerealiseerd. Dankzij de trouwe inzet van ruim 40 vrijwilligers zijn de tuinen verder ontwikkeld en mooi gehouden, ook tijdens de lockdowns.

Bomen en struiken

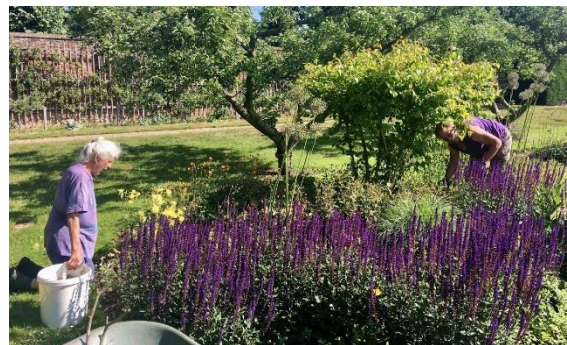
In 2020 is een begin gemaakt met het creëren van meer licht in het bosgedeelte van het park. Dit om meer biodiversiteit in deze gedeelten te laten ontstaan en de goede volwassen bomen de ruimte te geven. Hiertoe heeft een uitdunning van de te kleine en kwalitatief mindere beuken plaatsgevonden. In de ontstane lichtvlekken zijn rododendrons aangeplant om voor meer textuur en diversiteit in de parken te gaan zorgen.

Ook dit jaar hebben de bomen weer veel te lijden gehad onder de hitte en de droogte. Takken braken spontaan af door een te lage celspanning veroorzaakt door verdroging en te weinig voeding vanuit de bodem. Een grote es ging ter ziele en stortte in de gracht. Diverse takken op de buitendijk knapten af in een zomerstorm. Het oprukken van parasitaire zwammen is ook een teken dat de bomen in slechte conditie zijn. Een gevaarlijke situatie die om extra aandacht vraagt.

Triest was de brandstichting in een eeuwenoude lindeboom langs de kant van de Rijnsteeg. De brandweer moest eraan te pas komen en de dader was uiteraard gevlogen. In 2020 heeft de eikenprocessierups welig getierd op de buitendijk om het kasteel en dit jaar ook op een paar plekken op het kasteelterrein zelf maar de overlast viel daar erg mee.

De driehoek bij het Kinderhuisje in de benedentuin is begin 2020 opnieuw ingeplant met struiken en bomen die rond 1900 in de mode waren. Het oorspronkelijk arboretumachtige stukje is zo weer in ere hersteld door de aanplant van o.a. *catalpa*, *styrax*, *davidia*, *koelreuteria*, *acer negundo*, *parrotia perrica*, *cornus cousa* en *albizia*.

Ook is een deel oude boomgaard teruggebracht in de benedentuin. Dankzij een schenking van voormalig bestuurslid Edith Sijmons vormen nu traditioneel in bekervorm gesnoeide conference, cox d'orange en schone van boskoop samen de 'Hof van Edith'.

Tuinvrijwilligers waren bijna dagelijks in de weer

Borders en bloemen

Ook de borders hebben in 2020 last gehad van de warmte en de droogte. Er is ook dit jaar weer eindeloos gesleept met slangen en sproeiers. De borders zijn ook dit jaar weer voortreffelijk bijgehouden en gerevitaliseerd door de siertuinvrijwilligers. Deze aandacht maakt dat de tuin straalt en glanst. Begin 2020 is de haag van *rosa rugosa* teruggezet. De bloembollenstroken bloeiden al minder vol en uitbundig als in het eerste jaar in 2019. De rozen uit het ronde rosarium zijn verplant naar de boventuin omdat ze hier meer hun benodigde ruimte kunnen krijgen. De grond in het buxusrondje kreeg een jaar rust met het zaaien van afrikaantjes (die 2 meter hoog werden!) om er in 2021 nieuwe, beter passende rozen te kunnen planten in aaltjesvrije grond.

Moestuin

In 2020 heeft de moestuingroep van Kasteel Amerongen speciale groenten geteeld voor op de groentekraam in het muziekhuisje. Deze groenten vonden gretig aftrek en de opbrengst leverde weer een mooie omzet op om nieuw zaai- en pootgoed van te kopen in 2021.

De groentekraam in het muziekhuisje.

Fruit en andere oogst

Begin september plukten vrijwilligers ruim 1500 kg appels en peren uit de tuinen die vervolgens tot appel/perensap werden geperst. Het Kasteelsap wordt verkocht in kasteelwinkel Annebetje. Tevens werden walnoten en stoofperen uit de tuinen verkocht in Kasteelwinkel Annebetje.

Schooltuin groep 7 Wilhelminaschool

Dit jaar heeft een enthousiaste klas een tuinvak benut als schooltuin. Ondanks de lockdown kwamen kinderen met ouders trouw elke week in hun tuin werken. Elke maandagmiddag en woensdagochtend vanaf de voorjaarsvakantie werden de groenten en bloemen gezaaid, verzorgd en geoogst. Voor de zomervakantie is de moestuin leeg geoogst en keurig schoon opgeleverd.

De enthousiaste kinderen van de Wilhelminaschool.

Bouwwerken in de tuin

De wens om de tuinbanken een veilige en slijtvaste eigen plek te geven is in 2020 gerealiseerd met de aanleg van diverse bestrate stoepjes door het hele park. Hier staan de banken met 'droge voeten' (niet in het natte gras) en worden niet bedreigd door de maaimachines wat hun levensduur aanmerkelijk zal verlengen. De banken zijn keurig geschilderd door de klusvrijwilligers.

De rozenpergola in het midden van de benedentuin is opgeknapt en de hekken langs de grachtranden zijn verlengd.

Tuinbezoekers in de moestuin

6. Marketing & Communicatie

In 2019 is na een sollicitatieronde waar ruim 40 mensen op reageerden Suzanne Hendriks per 1 januari 2020 aangesteld als nieuwe medewerkster PR en communicatie, dit voor 0,6 fte.

Social media

Waar 2019 zich totaal richtte op het fysieke bezoek aan het Huis is in 2020 heel veel aandacht besteed aan het online beleven van Kasteel Amerongen. De ruim 14 online-rondleidingen ontwikkelden zich gaandeweg tot een mooi product dat live gevolgd werd door ca. 70 personen. Deze live-rondleidingen werden opgenomen en daarna doorgeplaatst op [YouTube/Instagram](#) en [Facebook](#). Dit leverde veel enthousiaste reacties op. Sommige van deze online rondleidingen werden meer dan 1000 keer bekeken.

Nadeel van het organische ontstaan van dit aanbod is dat er geen tijd was om er een werkend verdienmodel bij te ontwikkelen. De mogelijkheid de online rondleidingen ook betaald te laten bezoeken zal in 2021 verder onderzocht worden.

In 2020 hebben we voor het eerst advertenties op Facebook ingezet om specifieke acties te promoten. Hierdoor kunnen we gericht één bepaalde doelgroep bereiken, bijvoorbeeld gezinnen met kinderen onder de 12 jaar of mensen met als interesse 'geschiedenis'. Gerichter adverteren zorgt voor sneller resultaat. Op Facebook hebben we er in 2020 330 nieuwe volgers bij gekregen (in 2019 waren dat er 277). Ook op Instagram zijn we flink gestegen wat betreft het aantal volgers van 1500 in 2019 naar 2500 eind 2020.

Via social media werden de mooiste foto's gedeeld

Websitebezoek

De website van Kasteel Amerongen is in 2020 599.091 keer bezocht waarvan 293.577 maal door unieke bezoekers. De populairste pagina's, afgezien van de homepage, waren plan-je-bezoek en online-kaartverkoop. Vanwege de coronamaatregelen was een periode lang de kaartverkoop uitsluitend online. Dit zagen we terug in de bezoekcijfers. Voor komend jaar is het de bedoeling dat de website wordt uitgebreid met content over de historie van het kasteel en de tuin.

Printmedia

Door de corona-lockdown en de aanpassingen in de openstelling is er veel minder uitgegeven aan print media. Door de aanpassing van routes en de protocollen moesten er wel duidelijke routekaarten gedrukt worden. Aan het aantal geprinte en geplastificeerde bordjes met routes, pijlen, vermaningen en regels leek geen einde te komen.

Voor de kerstopenstelling is vol goede moed voor het 5e jaar op rij de Kerstkrant gemaakt. Vrijwilligers schreven leuke winterse verhalen over het Huis om zo de potentiële bezoekers uit de omgeving te verleiden vooral vooraf online toegangsbewijzen te kopen. Helaas moesten deze vanwege de derde lockdown gecrediteerd worden.

7. Organisatie & Samenwerking

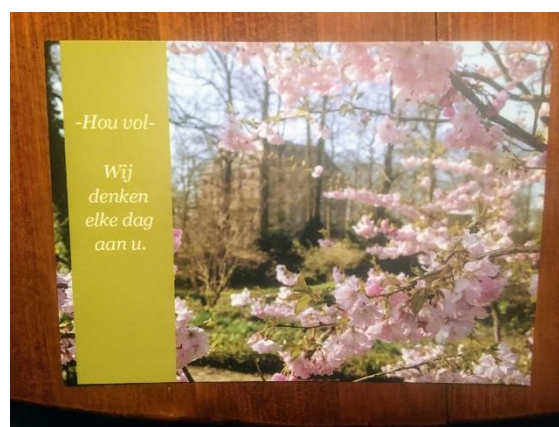
Professionele staf

In 2020 heeft er een kleine uitbreiding op het personeelsbestand plaatsgevonden die nodig was om een aantal zaken (projectadministratie) minder kwetsbaar en professioneler te organiseren. In 2020 zag de personele bezetting (6,9 fte) er als volgt uit:

<i>Naam</i>	<i>fte</i>
Dhr. H. H. Sietsma Directeur – bestuurder	0,4
Mw. W. Elbers Hoofd Publiekszaken en vrijwilligers	0,8
Dhr. L. Gerretsen Hoofd collectie	1,0
Mw. L. van Manen Secretariaat	1,0
Dhr. R. Elbertse Hoofd gebouwen, tuin & terrein	1,0
Mw. S. Hendriks Medewerker PR & communicatie	0,6
Mw. J. Honders Medewerker kaartverkoop	0,4
Mw. M. Verdenius Projectadministratie	0,4
Mw. A. Barnouw Beheerder	0,4
Mw. M. Laane Collectiebeheerder	0,2
Mw. J. van den Brink Behoudsmedewerker	0,3
Mw. J. Anastasiades Behoudsmedewerker	0,2
Mw. A. Elenbaas Interieurverzorger	0,2

Vrijwilligers

SKA was in grote mate afhankelijk van de vele vrijwilligers die in 2020 hun bijdrage leverden aan de gehele organisatie. Stichting Kasteel Amerongen is de vrijwilligers dit jaar bijzonder dankbaar voor de tomeloze inzet en betrokkenheid die velen van hen getoond hebben. Ook voor onze vrijwilligers was 2020 een zwaar jaar. Velen van hen zaten in de aanvankelijk zo genoemde “risicogroep” waardoor zij zich extra kwetsbaar voelden. Men raakte geïsoleerd en soms eenzaam. Kasteel Amerongen heeft gepoogd iedereen betrokken te houden en te informeren over de voortgang middels nieuwsbrieven, ansichtkaartjes, soms bloemen bij ziekte en telefoontjes. In de loop van het jaar kwamen daar de ‘zoomgesprekken’ bij die voor sommigen van hen heel goed werkten.

Alle vrijwilligers kregen in de lockdown een handgeschreven kaartje als hart onder de riem

Werving en selectie

Middels een jaarlijkse vrijwilligersbanenmarkt werden er in 2020 ruim 60 potentiële vrijwilligers ontvangen die zich konden oriënteren op een plek in één van de 13 werkgroepen. Het concept van de banenmarkt werkt erg goed en heeft inmiddels ook navolging bij andere kastelen met vrijwilligers. Velen van hen zijn ingestroomd in een fijne groep vrijwilligers.

Werkgroepen

Plm. 250 vrijwilligers, verdeeld in verschillende groepen, hebben ook in 2020 af en aan dagelijkse activiteiten verricht. Alleen de Textielengelen hebben in 2020 echt erg weinig kunnen doen. De werkgroepen hebben ieder een coördinator uit eigen gelederen. De groepscoördinator heeft regelmatig overleg met hun verantwoordelijke leidinggevende van de professionele staf. Daarnaast is er elke 2 maanden een gezamenlijk overleg met alle coördinatoren, en de professionele staf.

Het betreft de groepen:

- Engelen (textielrestauratie)
- (25 personen)
- Rondleiders (70 personen)
- Bloementeam (5 personen)
- Dagmanagers (24 personen)
- Podiumteam (15 personen)
- Boekenploeg (2 personen)
- Klussenploeg (12 personen)
- Siertuin (40 personen)
- Bosploeg (10)
- Moestuin (8)
- Kaartverkoop, Winkel (32 personen)
- Educatie (5 personen)
- Opgeruimd staat netjes (behoud interieur) (7 personen)

Corona-lockdown

Vlak voor de eerste lockdown zijn we met een grote groep vrijwilligers bijeengewees om te praten over de toekomst en de veranderingen in de organisatie. Vier dagen later lag alles stil. Al gauw kwamen de tuinvrijwilligers wel weer werken. Op afstand van elkaar en buiten koffie drinkend. Deze groep heeft het hele jaar geweldig werk kunnen verzetten en kreeg ook hulp van vrijwilligers uit andere groepen die vanwege de lockdown niets te doen hadden. Ook de klusvrijwilligers hebben buiten veel klussen aangepakt, zoals het opknappen van het tuinhuisje, hekken maken en de kassa/winkel verhuizen.

Verhalenproject

Een speciaal project dat tijdens de lockdown is ontstaan is het verzamelen, onderzoeken en opschrijven van de vele verhalen die er over Kasteel Amerongen te vertellen zijn. Onder leiding van Annemiek (beheerder) werden op zoom vergaderingen afspraken gemaakt en verhalen besproken die gepubliceerd worden op een speciale besloten wordpress-site. Eind 2020 waren er al ruim 100 verhalen gepubliceerd. Deze verhalen worden in het kader van bijscholing gelezen door onze gidsen.

Annemiek Barnouw werd als freelancer ingehuurd om dit project te begeleiden en werd betaald uit de Covid-19 regeling van het Fonds Vrijwilligers Erfgoed in Nederland

Corona-openstelling

In juni kon het kasteel weer open en hebben dagmanagers en gidsen drie dagen per week gezorgd voor een soepel verlopende openstelling. Met verhalen uit het Verhalenproject konden gidsen steeds in andere zalen andere verhalen vertellen aan het langslowende publiek.

Gidsendiensten duurden 2,5 uur met of zonder pauze waarin eigenlijk non-stop verteld werd. Een best vermoeiende maar ook leuke bezigheid voor vrijwilligers die vol zitten met verhalen. De kunst was om bezoekers in kort bestek een leuk deel van de geschiedenis van een zaal te vertellen. Sommigen ging dat heel goed af, anderen waren veel te lang van stof met filevorming in het Huis tot gevolg.

De dagmanagers leidden dit in goede banen. Ze lieten niet te veel mensen tegelijk naar binnen, legden de procedure en de regels in het kasteel uit en letten op dat er geen opstoppingen ontstonden. Tijdens de eerste corona-openstelling werd er veel schoongemaakt en gedesinfecteerd door een speciaal “schoon&proper” team.

Bij het toegangshek zat een gastheer of -vrouw in herkenbaar corona-gilet om

bezoekers naar binnen te praten, de goede kant op te sturen, fietsen tegen te houden en de audiotour terug te nemen. Het is een belangrijke taak gebleken. Ook voor het vergaren van feedback over de nieuwe manier van openstellen.

Dankzij financiële steun van de Provincie Utrecht was Kasteel Amerongen in staat om een groep studenten tijdelijk in dienst te nemen als aanvulling op de vrijwillige gidsen.

Bijeenkomsten

Van de seizoensborrels met de vrijwilligers hebben er toch twee plaats kunnen vinden. Op 13 januari was de nieuwjaarsreceptie met een jaaroverzicht en een leuke quiz. Op 8 maart was er een organisatie-bijeenkomst en 4 dagen later was het kasteel gesloten.

Op 27 augustus organiseerden we het “Ode aan de Zomer” event waarin middels een speurtocht met audiotour door de tuin en het kasteel diverse nieuwe zaken bezichtigd konden worden. Na afloop was er een borrel buiten in het zomerpaviljoen.

Nieuwjaarsreceptie voor de lockdown

Veiligheidsplan

Het veiligheidsplan uit 2017 heeft geresulteerd in een verbetering van de BHV-organisatie. Er is overgegaan op een centraal alarmnummer voor calamiteiten voor iedereen, waardoor de dienstdoende BHV'er direct op zijn mobiel bereikt wordt. Ook is er een herhaling van de BHV-training gegeven en zijn evacuatie-matrassen aangeschaft en beproefd. De veiligheid voor bezoekers, vrijwilligers en medewerkers vergt constante aandacht van de organisatie.

Jaarlijkse BHV training

8. Samenwerkingsrelaties

Provincie Utrecht

Provinciale Staten stelden in juni 2020 het Cultuur- en Erfgoedprogramma 2020-2023 Voor jong & altijd vast. In dit programma wordt o.a. veel aandacht besteed aan de betekenis van cultuurhistorie en erfgoed. Als provinciale partnerorganisatie krijgt Kasteel Amerongen in 2021, evenals vorige jaren, exploitatiesubsidie; voor de periode daarna worden in 2021 afspraken gemaakt.

Ook de activiteiten van de samenwerkende kasteelmusea (SSK) kunnen rekenen op blijvende steun van het provinciebestuur.

SVKA

Met de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen (SVKA) zijn ondanks de coronamaatregelen in 2020 toch een aantal concerten georganiseerd. De Vrienden spannen zich in voor verschillende zaken op cultureel gebied, zoals de kasteelconcerten, die zij organiseren, en de bekostiging van zaken die anders niet tot stand zouden komen (zie voor de bedragen blz. 18):

- Aanleg van de boomgaard 'Hof van Edith'
- Bijdrage aankoop van twee zilveren schotels
- Maandelijkse koffieconcerten en avondconcerten

Stichting Kasteel Amerongen is de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen voor de samenwerking en de financiële ondersteuning zeer erkentelijk.

Buitenplaats Amerongen & restaurant Bentinck

De vaste huurder van diverse bijgebouwen (Buitenplaats Amerongen) heeft een zeer zwaar jaar gehad in 2020. Door de sluiting van het restaurant en het verbod of beperking op bruiloften en andere bijeenkomsten kon de benodigde omzet niet gehaald worden om de huur te betalen. Besloten werd een uitstel van betaling van huurgelden van 50% in te stellen tot einde 2020. In 2021 wordt in overleg bekeken wat er achteraf haalbaar is om betaalbaar te stellen. De operationele en beleidsmatige samenwerking in deze lastige periode verliep in goede harmonie.

SSK

De Stichting Samenwerkende Kasteelmusea Utrecht heeft ook in 2020 een nuttige functie vervuld. Specifiek bij het bespreken van maatregelen om te voldoen aan de coronabeperkingen en het voorzien in nieuwe initiatieven was deze organisatie nuttig. De provincie heeft dit eveneens onderkend door het toekennen van bijdragen om de gestagneerde opening op gang te helpen (o.a. door de inzet van studenten als oproepkrachten).

Na onderzoek in 2018/2019 hebben alle vier deelnemende kasteelmusea (Kasteel Amerongen, Huis Doorn, Kasteel De Haar en Slot Zuylen) hun boekhouding op orde. Met name voor Kasteel Amerongen betekende dit de overgang per januari 2020 naar van Ree accountants.

In 2020 heeft de SSK middelen van de provincie ontvangen voor o.a. marketing en promotie doeleinden. De decentrale marketeers hebben regelmatig gezamenlijk overleg en hebben de mogelijkheid hierbij waar nodig externe expertise in te schakelen.

9. Partners, Fondsen & Financiën

Stichting Kasteel Amerongen is alle subsidienten en speciale fondsen zeer erkentelijk voor alle steun die zij het afgelopen jaar heeft mogen ontvangen. Zonder de onderstaande financiële steun hadden vele projecten geen doorgang kunnen vinden en was de openstelling met coronamaatregelen onmogelijk geweest.

De volgende middelen zijn in 2020 ontvangen of toegezegd voor bijzondere projecten:

Exploitatiesubsidie

Provincie Utrecht	€ 107.000
-------------------	-----------

Instandhoudingssubsidie Rijksoverheid

Rode Sim	€ 36.658
----------	----------

Groene Sim	€ 42.000
------------	----------

SVKA (Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen)

Aanleg boomgaard 'Hof van Edith'	€ 2.850
----------------------------------	---------

Bijdrage aankoop twee zilveren schotels	€ 3.810
---	---------

Bijdrage expositie 'Palempore'

Vereniging Rembrandt	€ 4.250
----------------------	---------

Turing Foundation	€ 4.250
-------------------	---------

Aankoop twee zilveren schotels

Vereniging Rembrandt	€ 7.680
----------------------	---------

Bijdragen ten behoeve van 'Corona-openstelling'

Kickstart Cultuurfonds	€ 45.000
------------------------	----------

Provincie Utrecht (via SSK) t.b.v. inhuur studenten	€ 21.348
---	----------

Provincie Utrecht (via SSK) bijdrage kosten coronamaatregelen	€ 9.586
---	---------

Provincie Utrecht overbruggingsregeling coronacrisis	€ 77.345
--	----------

Mondriaan Fonds compensatieregeling musea > 7.500 bezoekers	€ 30.000
---	----------

Bijdrage Verhalenproject Vrijwilligers

Covid-19 regeling van het Fonds Vrijwilligers Erfgoed in Nederland.	
---	--

Prins Bernhard Cultuurfonds	€ 3.000
-----------------------------	---------

Bijlage: facts & figures

Publiek

	2020	2019
Bezoekers totaal	14.303	40.415
Waarvan met museumkaart	7.668	17.936
Bezoekers huis & tuin	10.141	35.873
Bezoekers tuin	3.210	4.542
Kinderen t/m 18 jaar	1.582	3.889
Basisscholieren	498	805
Concertbezoekers	453	852
Kasteelrondleidingen	710	2044
Rondwaaldagen	88	21

Financieel: Inkomsten en uitgaven 2020

Inkomsten 2020	
Entree	128.000
Huur	201.000
Subsidies en donaties*	457.000
Inkomsten uit legaten	31.000
Totaal	817.000

** de provincie zal waarschijnlijk ook voor de periode na 15/9 t/m 31-12 een compensatiebijdrage verstrekken, maar dat staat nog niet vast ten tijde van de verschijning van het jaarverslag.*

Uitgaven 2020	
Personeel/vrijwilligers	462.000
Onderhoud gebouwen en tuin	203.000
Exploitatie	71.000
Collectie	47.000
Algemene kosten	170.000
Projecten	97.000
Totaal	1.050.000

Marketing en Communicatie

	2020	2019	2018	2017
Websitebezoek	599.091	520.237	162.000	72.850
Facebookvolgers	3.736	2.977	2.700	
Facebook likes	3.386	3.001	2.758	2.569
Twitter volgers	2.134	2.047	1.988	
Instagramvolgers	2.500	1.500	1.041	567
NB/abonnees	1.416	1.000	1.236	1.400

	Tripadvisor	Google	Facebook
Waardering op Internet	4/5	4/5	4.5/5

Organisatie

- Medewerkers: 14 (6,9 fte)
- Vrijwilligers: 250 (18 fte)
- Ziekteverzuim medewerkers: 0,2%